

УДК 349

Мацьків У. – ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Науковий керівник: Сороківська О.А.

Тіньова економіка - господарська діяльність, яка розвивається поза державним обліком та контролем, а тому не відображається в офіційній статистиці. «Тіньові» підприємства не перерозподіляють власних доходів до бюджетів та державних цільових фондів, вони не сплачують податки, збільшуючи власні прибутки.

Тіньова економіка є надзвичайно актуальною і болючою проблемою для української економіки. Щороку зростає кількість чиновників та установ, які "долають" тіньову економіку, щороку збільшується фінансування з державного бюджету для знищення цього ганебного явища, а обсяг "тіні" із кожним роком зростає.

В Україні функцію оцінювання рівня тінізації економіки покладено на Міністерство економіки - це відомство на власному офіційному сайті інформує громадськість про загальний стан економічної безпеки та рівень тіньової економіки включно.

Протягом 2004-2009 років рівень тінізації в Україні постійно зростає. За даними Рахункової палати України, на початок вересня 2010 року частка тіньового обороту перевищила 40%. За оцінками Світового банку, рівень тінізації української економіки перевищує 50%. Отже, за найменшими оцінками, державний бюджет недоотримує понад 100 млрд. грн. .

Основними сферами, де тіньова економіка в нашій країні має найбільше поширення за даними Міністерства економіки у 2010 році є: сільське господарство (48,7% від валової доданої вартості (ВДВ) галузі); будівництво (35% ВДВ) за рахунок корупційних та непрозорих схем розподілу земельних ділянок під будівництво, зростання цін на будівельні матеріали, наявність значної кількості фірм-посередників); видобування вуглеводів (33%); деревообробка (28%); сфера діяльності з нерухомістю (26%); торгівля автомобілями (19%); легка промисловість (19%); нафтопереробна (19%); рибна промисловість (18%); хімічна (18%); оптова торгівля (13%) [4].

Особливої актуальності проблема тінізації економіки набуває в сфері оподаткування. Оскільки одне із основних джерел формування прибуткової частини бюджету складають податки, збори та інші обов'язкові платежі, то ухилення від їх сплати завдає значної шкоди інтересам держави, на що вона реагує посиленням репресивних засобів боротьби.

Для подолання тіньового сектору держава має якнайшвидше створити умови для розвитку підприємництва (особливо малого та середнього бізнесу), усунення обмежень щодо нього. Іншим важливим напрямком є стимулювання виробничої діяльності, відновлення і забезпечення ефективного функціонування виробничого потенціалу на основі національних і зарубіжних інвестиційних ресурсів. Також для детінізації економіки необхідно забезпечити особисту фінансову відповідальність керівників і головних бухгалтерів державних і недержавних підприємств за незаконне, нецільове і неефективне використання коштів. Посилення вимагає фінансовий контроль за діяльністю структур, де існує висока ймовірність фінансово-економічних шахрайств та махінацій.